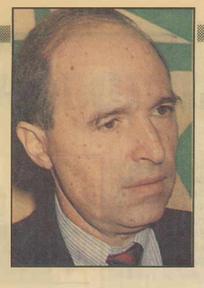

Αρθρο του Κώστα Σημίτη

Για ένα δόγμα εθνικής στρατηγικής

Η ΕΥΡΩΠΗ διαμορφώνει σήμερα το πολιτικό και οικονομικό σχήμα που θα αποτελέσει τον επόμενο αιώνα καθοριστικό παράγοντα στις παγκόσμιες εξελίξεις. Στην Ανατολική και την Κεντρική Ευρώπη οι λαοί αναζητούν νέους προσανατολισμούς, νέα σχήματα συνεργασίας. Τα Βαλκάνια βρίσκονται σε αναταραχή. Για την Ελλάδα ανοίγονται τώρα νέες δυνατότητες. Μπορεί να παίξει ένα νέο ρόλο σε μια εποχή συνεχών ανακατατάξεων. Και όμως κυριαρχεί η αίσθηση μιας μεγάλης αδυναμίας. Οι μεταβολές γίνονται αντιληπτές όχι ως πρόκληση, αλλά ως «εξωτερική απειλή». Ολοι συμφωνούν ότι χρειάζεται μια εθνική στρατηγική. Αλλά τι εννοούμε; Απλώς τακτικές για να αντιμετωπίσουμε τις τουρκικές βλέψεις; Ή όπως τις περισσότερες φορές τίποτε συγκεκριμένο;

Η διεθνής παρουσία ενός κράτους, η επιβίωση και η προκοπή του στον πολύπλοκο σημερινό κόσμο εξαρτώνται από την οικονομική δύναμη της χώρας, την αποτελεσματικότητα της κοινωνικής της οργάνωσης και την ανταγωνιστικότητά της. Η παραδοσιακή αντίληψη για τους συντελεστές, που προσδίδουν ισχύ και κύρος σε ένα κράτος, αναφέρεται στη γεωπολιτική θέση, στη στρατιωτική δύναμη, στην εδαφική έκταση, στο πληθυσμιακό μέγεθος, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές. Οι συντελεστές αυτοί εξακολουθούν και σήμερα να παίζουν σημαντικό ρόλο. Όμως η ραγδαία πύκνωση των διεθνών σχέσεων, η διαπλοκή οικονομικών συμφερόντων, οι νέες τεχνολογίες, αποδυναμώνουν στο χώρο των αναπτυγμένων κοινωνιών τους παραδοσιακούς συντελεστές ισχύος. Τα κανόνια παίζουν περιορισμένο ρόλο σε σύγκριση με εξαγωγές, κεφάλαια, σταθερότητα του νομίσματος και τεχνογνωσία. Η επανένωση των δύο Γερμανιών είναι η θριαμβευτική επιβεβαίωση ότι ο «πόλεμος» κερδίζεται σήμερα και χωρίς όπλα, με άλλα «όπλα» από τα παραδοσιακά. Η Ελλάδα διαθέτει ελάχιστα «άλλα» όπλα.

Το εσωτερικό μέτωπο

ΓΙΑ ΝΑ μπορέσει η Ελλάδα να αναπτυχθεί και να ανταγωνιστεί με επιτυχία σε έναν κόσμο αλληλοεξάρτησης χρειάζεται ισχύ. Δεν αρκεί μια επιδέξια εξωτερική πολιτική. Η φωνή της έχει κύρος όταν η πρωτοβουλία της συμβάλλει στη διαμόρφωση των εξελίξεων και όταν η άρνησή της ή η αποχή της έχει αισθητή αρνητική επίπτωση. Η εθνική στρατηγική είναι το σύνολο των πολιτικών που μπορούν να εξασφαλίσουν την ισχύ, αναπτύσσοντας όλες εκείνες τις εσωτερικές συνιστώσες που τη συγκροτούν και διαμορφώνοντας ταυτόχρονα διεθνείς σχέσεις που μεγιστοποιούν τα εσωτερικά στοιχεία της δύναμης. Η εθνική στρατηγική επιδιώκει να διευρύνει τις δυνατότητες της χώρας, να προωθήσει την ανάπτυξή της, να καταστήσει τον τόπο και τους ανθρώπους του ικανούς να έχουν λόγο και συμμετοχή στις διεθνείς εξελίξεις.

Κεντρική επιδίωξη της εθνικής στρατηγικής πρέπει να είναι η αντιμετώπιση της εσωτερικής οικονομικής και κοινωνικής κρίσης. Η αχίλλειος πτέρνα της ελληνικής κοινωνίας είναι η αναποτελεσματική δημόσια διοίκηση, ο συγκεντρωτισμός, η νομή της εξουσίας από την εκάστοτε κυβερνητική παράταξη, η εξάρτηση της κοινωνίας από έναν πυρήνα που συγκεντρώνει καταθλιπτική πολιτική και οικονομική εξουσία. Η εθνική στρατηγική οφείλει να επιδιώξει τη δημιουργία μιας ανταγωνιστικής οικονομίας, ενός αποτελεσματικού κράτους και μιας ισχυρής κοινωνίας.

Η συνεχιζόμενη φθίνουσα πορεία της χώρας συμπαρασύρει στον κατήφορο τη διεθνή αξιοπιστία μας, τη διαπραγματευτική μας ικανότητα και την εμβέλεια των θέσεών μας στις διεθνείς διαπραγματεύσεις. Γλιστράμε όλο και περισσότερο προς το περιθώριο. Θέλουμε να είμαστε εθνικά υπερήφανοι. Διατηρούμε όμως, εθνική υπερηφάνεια όταν πληθωρισμός, δημόσια ελλείμματα, υποτιμήσεις και διαρθρωτικές αδυναμίες προωθούν αποφασιστικά το ξεπούλημα γης, επιχειρήσεων όσο όσο και οδηγούν στη διαμόρφωση της μακροοικονομικής πολιτικής από τους δανειστές μας; Η πυγμή που χτυπά πάνω στο τραπέζι εκλαμβάνεται από τους ξένους ως αυτό που είναι, μια θεατρική πράξη για κατανάλωση στο εσωτερικό της χώρας.

Η δυνατή φωνή είναι χωρίς απήχηση όταν ταυτόχρονα ζητάμε δάνεια, εξαιρέσεις από τις γενικές ρυθμίσεις, νέες μεταβατικές περιόδους, κατανόηση και χωρίς περιορισμούς ανοχή. Η ανάκαμψη από την εσωτερική κρίση, η ανόρθωση του εσωτερικού μετώπου είναι προϋπόθεση για μια επιτυχημένη πολιτική στο εξωτερικό μέτωπο. Η αντιμετώπιση των εθνικών ζητημάτων είναι απότοκη και συνεκτικά δεμένη με το μείζονα άξονα της εθνικής στρατηγικής, τον εκσυγχρονισμό της κοινωνίας μας. Αν δεν δώσουμε στην κοινωνία μας δυναμισμό, η εθνική κυριαρχία θα είναι ένας μανδύας που θα συγκαλύπτει μια πραγματικότητα εξάρτησης.

1η, 2η και... 3η ταχύτητα

ΚΡΙΣΙΜΟ θέμα για τη χώρα είναι η πορεία προς την Οικονομική και Νομισματική Ενωση (ΟΝΕ). Οι συμφωνίες του Μάαστριχτ προβλέπουν τη δημιουργία της ΟΝΕ το αργότερο το 1999 από τις χώρες εκείνες που πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις οικονομικής σταθερότητας. Η χώρα μας σήμερα δεν πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, όπως και πολλές άλλες χώρες. Η Ελλάδα όμως βρίσκεται σε πολύ μεγάλη απόσταση από τους στόχους που έχουν τεθεί. Είναι αμφίβολο αν θα μπορέσει να τους πέτυχει. Πολλοί θεωρούν γι' αυτό την προσπάθεια περιττή. Ρωτούν: Γιατί να ταλαιπωρηθούμε και να μην πίνουμε το ουζάκι μας απολαμβάνοντας τον ήλιο και τη θάλασσά μας κι ό,τι ήθελε προκύψει;

Η ένταξή μας στην Οικονομική και Νομισματική Ενωση είναι δυνατή. Η προσπάθεια είναι επιβεβλημένη. Διαφορετικά θα ξεκινήσουμε τη νέα χιλιετία με δηλωμένη την πρόθεσή μας να γίνουμε το ξενοδοχείο και ο οίκος ευγηρίας της Ευρώπης.

Η Ελλάδα δεν πρέπει να συμβιβαστεί με μια θέση στη δεύτερη ευρωπαϊκή ταχύτητα, θέση που ήδη κατέχει τώρα. Οι χώρες του ευρωπαϊκού Βορρά διαθέτουν σύγχρονη οικονομική υποδομή, τεχνολογικά αναπτυγμένη βιομηχανία, πραγματοποιούν εκτεταμένη έρευνα και έχουν μεγαλύτερες αγορές. Θα προχωρήσουν στην ενοποίηση με πολύ γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης. Θα αφήσουν όλο και πιο πίσω τις χώρες εκτός της Οικονομικής και Νομισματικής Ενωσης, τις χώρες της δεύτερης ταχύτητας. Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων σημαίνει οικονομικά τη μετακύλιση του βάρους της οικονομικής ενοποίησης των χωρών της πρώτης ταχύτητας σε εκείνες της δεύτερης, άρα και σε μας αν μείνουμε στη δεύτερη ταχύτητα.

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων σημαίνει πολιτικά την εξασθένιση των πολιτικών δεσμών και υποχρεώσεων των αναπτυγμένων χωρών απέναντι σε εκείνες που καθυστέρησαν, άρα και στην Ελλάδα. Από τη στιγμή που η Ελλάδα δεν θα συμμετέχει στον κεντρικό ευρωπαϊκό πυρήνα, θα περιοριστούν οι δυνατότητές της να επηρεάζει την πολιτική του και να χρησιμοποιεί τους ευρωπαϊκούς θεσμούς για να εξασφαλίσει τη συμπαράστασή του.

> Για την Ελλάδα ανοίγονται τώρα νέες δυνατότητες. Μπορεί να παίξει ένα νέο ρόλο σε μια εποχή συνεχών ανακατατάξεων. Και όμως κυριαρχεί η αίσθηση μιας μεγάλης αδυναμίας. Οι μεταβολές γίνονται αντιληπτές όχι ως πρόκληση αλλά ως «εξωτερική απειλή».

Η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων σημαίνει τη μερική αποδόμηση του κοινοτικού κεκτημένου όπως έχει διαμορφωθεί με βάση την αρχή της ενιαίας και συνολικής προόδου των δώδεκα. Το ενδιαφέρον του κεντρικού πυρήνα για τη θεσμοθέτηση νέων ρυθμίσεων που θα αντικαθιστούν τις παλιές, όταν λήγουν, θα περιορίζεται συνεχώς. Η μελλοντική κοινή αγροτική πολιτική, τα νέα κοινοτικά πλαίσια στήριξης θα προβλέπουν όλο και πιο περιορισμένες κοινοτικές παρεμβάσεις.

Οι διαθέσιμοι πόροι άλλωστε θα περιοριστούν λόγω της κρίσης στην Ανατολική Ευρώπη, που προβλέπεται ότι θα διαρκέσει τουλάχιστον μία δεκαετία. Η Κοινότητα δεν έχει την επιλογή της αδιαφορίας ή του απομονωτισμού. Είναι υποχρεωμένη να δράσει. Για να αποφύγει τη μεταφορά της κρίσης και να εντάξει την υπόλοιπη Ευρώπη στο χώρο επιρροής της θα χρησιμοποιήσει ένα τμήμα των διαθέσιμων πόρων. Ετσι θα αφιερώνει μελλοντικά αισθητά λιγότερα κεφάλαια για την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση των χωρών της Κοινότητας. Διαγράφεται έντονα ο κίνδυνος οι χώρες που βρίσκονται σήμερα από τα πράγματα στη δεύτερη ταχύτητα να αποτελούν μόνιμα πια μια δεύτερη κατηγορία, στην οποία βαθμιαία θα προστίθενται και οι νεοεισερχόμενες στην Κοινότητα χώρες ή οι χώρες με συμφωνίες συνδέσης, όπως της Κεντρικής και της Ανατολικής Ευρώπης. Κεντρική επιδίωξη της εθνικής στρατηγικής μας οφείλει να είναι η ταχύτερη δυνατή ένταξή μας στη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικονομικής και πολιτικής ενοποίησης. Η Ελλάδα πρέπει με κάθε τρόπο να αποτρέψει τη συμμετοχή της, εξωραϊσμένη ή όχι, στη δεύτερη ευρωπαϊκή ταχύτητα.

Τι ανάπτυξη θέλουμε;

ΓΙΑ ΤΟΝ προσδιορισμό της εθνικής στρατηγικής είναι αναγκαίες ορισμένες επιλογές τις οποίες όχι μόνο αποφεύγουμε αλλά και αποσιωπούμε. Κρίσιμο ερώτημα είναι: Τι ανάπτυξη θέλουμε; Ποιους κλάδους πρέπει να στηρίξουμε; Ποια είναι τα συγκριτικά μας πλεονεκτήματα και με ποιο τρόπο μπορουμε να τα εκμεταλλευτούμε; Σε ποιες κατευθύνσεις μπορουμε να βελτιώσουμε την ανταγωνιστικότητά μας ώστε να συμμετάσχουμε στις ευρωπαϊκές εξελίξεις; Η Ιαπωνία δίνει το παράδειγμα μιας συνειδητά επιλεγμένης και με μεγάλη επιτυχία εφαρμοσμένης αναπτυξιακής πολιτικής. Εμείς κινηθήκαμε στο παρελθόν με φαντασιώσεις μεγαλείου. Η Ελλάδα έπρεπε να αποκτήσει βαριά βιομηχανία όταν πια στην Ευρώπη η βαριά βιομηχανία δεν αποτελούσε πόλο ανάπτυξης. Η Ελλάδα έπρεπε να αποκτήσει πρωτοποριακή παγκόσμια τεχνολογία. Αλλά η ανάπτυξη υψηλής τεχνολογίας σε έναν κλάδο δεν είναι δυνατή, όταν στους άλλους τομείς και κυρίως στην έρευνα κυριαρχεί υπανάπτυξη. Η Ελλάδα έχει δυνατότητες ανάπτυξης. Πρέπει να χρησιμοποιήσει με ρεαλισμό τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, όπως την ποιότητα και την ποικιλία της αγροτικής της παραγωγής, τις ικανότητες του ανθρώπινου δυναμικού της, τη ναυτιλία της, κ.λπ. Οφείλει όμως, να προγραμματίσει και να εφαρμόσει με συνέπεια τα όσα προγραμμάτισε.

Καθοριστικό στοιχείο για την πραγματοποίηση ή όχι μιας επένδυσης είναι η έκταση της αγοράς στην οποία θα στραφεί η επιχείρηση. Η έκταση της αγοράς παίζει σημαντικότερο ρόλο από τα κίνητρα, τις φορολογικές απαλλαγές, το κόστος εργασίας, τα οποία συγκαθορίζουν την απόφαση. Η Ελλάδα βρίσκεται πολύ μακριά από το κέντρο της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την περιοχή που καθορίζεται από το τρίγωνο Λονδίνο, Παρίσι Φρανκφούρτη. Ούτε πρόκειται, παρά τη μελλοντική ανάπτυξη των μεταφορών, να ξεπεράσει σύντομα το συγκριτικό της μειονέκτημα. Χρειαζεται να δημιουργήσει νέες αγορές για τα προϊόντα και τις υπηρεσίες της στα Βαλκάνια και την Ανατολική Ευρώπη, στη Μέση Ανατολή, την Αφρική. Οι μέχρι τώρα προσπάθειες είχαν πενιχρά αποτελέσματα. Στηρίχτηκαν κατά κανόνα σε άπραγες επιχειρηματίες, σε πρόχειρες πρωτοβουλίες, στην παραδοσιακή νοοτροπία της ευκαιριακής δουλειάς που ζητά άμεσο και εντυπωσιακό κέρδος. Η Ελλάδα σήμερα είναι σχεδόν απούσα από τις περισσότερες πρωτοβουλίες συνεργασίας της ΕΟΚ με τις χώρες της Βόρειας Αφρικής και της Αφρικής. Αιτήματα των χωρών αυτών για τεχνική βοήθεια μένουν ανικανοποίητα. Κυριαρχεί ο φόβος πιθανών ανταγωνιστών και αγνοούνται οι ευκαιρίες από τη διεύρυνση της αγοράς.

Κίνδυνοι και στόχοι

Η ΠΑΙΔΕΙΑ αποτελεί έναν από τους βασικούς άξονες της εθνικής στρατηγικής. Η γνώση είναι ο μοχλός της ανάπτυξής. Η αρτιότερη εκπαίδευση παρέχει νέες δυνατότητες στον άνθρωπο. Η πολιτιστική καλλιέργεια αυξάνει την ευαισθησία και την αντίληψη και διευρύνει τις ικανότητες. Με την ποιοτική βελτίωση της παρεχόμενης παιδείας μπορούμε στο εσωτερικό να ξεπεράσουμε νοοτροπίες και στάσεις που επιδιώκουν τη συντήρηση και να αναπτύξουμε πιο αποτελεσματικά συστήματα κοινωνικής οργάνωσης. Σε σχέση με τις άλλες χώρες μπορούμε να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί, να πολλαπλασιάσουμε τις δράσεις και την εμβέλειά μας.

Η προσπάθεια συναντά αντιδράσεις. Πολλοί φοβούνται ότι συντελεί στην άρνηση και την απόρριψη της λαϊκής παράδοσης, ότι παρασυρόμαστε στο «διεθνισμό» και στον «κοσμοπολιτισμό». Αλλά η εσωστρέφεια, ο αμυντικός εθνικισμός απλώς επιταχύνουν την περιθωριοποίηση. Χρειάζεται, αν θέλουμε να διατηρήσουμε την ταυτότητά μας, να συνδυάσουμε δημιουργικά τις ιδιαιτερότητές μας, την πολιτιστική μας κληρονομιά, τις παραδόσεις μας με τα ρεύματα σκέψης του διεθνούς περιβάλλοντος. Χρειάζεται να ενισχύσουμε τις δημιουργικές δυνάμεις, την έμπνευση, τη φαντασία. Διαφορετικά οι όποιες εθνικιστικές εξάρσεις δεν θα αποτρέψουν την ισοπέδωση.

Την εξωτερική πολιτική της χώρας προσδιορίζει σήμερα μια υπεραντίδραστική και αμυντική νοοτροπία. Οι θέσεις μας προκύπτουν από αντιδράσεις στις τουρκικές προκλήσεις, στις δηλώσεις αμερικανών αξιωματούχων, στις εξελίξεις στις γειτονικές χώρες και όχι από δικές μας πρωτοβουλίες. Χαρακτηριστικό τους είναι ο φόβος και η καχυποψία. Καλλιεργείται η εντύπωση ότι η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με μια συνωμοσία πολλών διεθνών κέντρων με στόχο την υποταγή της, αν όχι το διαμελισμό της. Ολοι μιλούν για εθνικούς κινδύνους, κανείς για εθνικούς στόχους. Εξωτερική πολιτική δεν ασκείται ως αντίδραση. Χρειάζεται προοπτικές, μακροπρόθεσμες επιδιώξεις, κατευθύνσεις που θα δώσουν στην Ελλάδα τη δυνατότητα να είναι σημαντικός παράγοντας των εξελίξεων. Η πατρίδα είναι όραμα για το μέλλον και όχι μεμψιμοιρία για το παρόν.

Οι σύγχρονες διεθνείς σχέσεις έχουν καταστήσει επιτακτική τη συσπείρωση μεγάλων και μικρών δυνάμεων για τη συλλογική αύξηση της ισχύος τους. Τα κράτη σήμερα είτε είναι μεγάλες δυνάμεις (Γερμανία, Μ. Βρετανία), είτε εξαρτώμενα (Ασία, Αφρική) επιζητούν συνεργασίες για να εξασφαλίσουν την πρόοδό τους. Η Ελλάδα δεν έχει τις δυνατότητες για να επιτύχει μόνη είτε την ισορροπία των δυνάμεων και την ειρήνη στην περιοχή, είτε την απρόσκοπτη ανάπτυξή της. Χρειάζεται συμμαχίες. Η μόνη ευρύτερη συμμαχία που μπορεί να εγγυηθεί την εθνική κυριαρχία και ταυτόχρονα μας διανοίγει δυνατότητες αξιοποίησης των διεθνών εξελίξεων είναι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Επιδίωξή μας πρέπει να είναι η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η οικοδόμηση μιας Ευρώπης που θα είναι πόλος επηρεασμού των διεθνών εξελίξεων και θα έχει δική της πολιτική ασφάλειας και άμυνας. Η δημιουργία ενός υπερεθνικου συνόλου που θα στηρίζεται στις αρχές της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου, της κοινωνικής δικαιοσύνης, του σεβασμού των εθνικών ιδιαιτεροτήτων. Η Ελλάδα δεν έχει συμφέρον σε μια Ευρώπη απλή τελωνειακή ένωση. Ενα τέτοιο σχήμα θα καθηλερώνει την επικυριαρχία των πλουσιότερων χωρών. Δεν έχει συμφέρον σε ένα σχήμα που βασίζεται σε διακυβερνητικές συνεργασίες. Η χώρα μας θα βρίσκεται τότε μόνιμα έξω από τα κεντρα λήψης αποφάσεων. Δεν έχει, τέλος, συμφέρον στη συνέχιση του σημερινου συσχετισμού των ευρωπαϊκών κεντρικών οργάνων. Μια τέτοια συνυπαρξη, που θα συνέχιζε το δημοκρατικό έλλειμμα, θα θεσμοποιούσε την πολιτική επικυριαρχία των ισχυρότερων χωρών.

Συμπρωταγωνιστές

ΥΠΑΡΧΟΥΝ εναλλακτικές λύσεις στην πολιτική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης; Η συνεργασία των χωρών της Μεσογείου, η βαλκανική συμμαχία, η συμπόρευση με τις αραβικές χώρες δεν αποτελούν εναλλακτικές λύσεις. Η Ελλάδα δεν έχει τη δύναμη να συσπειρώσει τις άλλες χώρες σε μια κοινή αυτόνομη στάση. Θα έλκονται στις σφαίρες επιρροής των ευρωπαϊκών δυνάμεων. Με πολλές άλλωστε δεν υπάρχει ένα κοινό πολιτικο-πολιτιστικό υπόβαθρο.

Ο απελευθερωτικός εθνικισμός που σαρώνει την Ανατολική Ευρώπη έχει επηρεάσει και τις αντιλήψεις στη χώρα μας. Εδώ παίρνει όμως μερικές φορές τη μορφή σοβινισμού και ξενοφοβίας. Οι εχθροί αυξάνονται και ταυτόχρονα οι οραματισμοί για νικηφόρες αναμετρήσεις - πολιτικές, οικονομικές - με όλους τους γειτονές μας και όλες τις μεγάλες δυνάμεις. Η ιστορία του νεοελληνικού κράτους δείχνει ότι πετύχαμε τότε μόνο όταν δημιουργήσαμε ή αξιοποιήσαμε διεθνείς συμμαχίες. Η νοοτροπία του ηρωικού ανάδελφου λαού υπονομεύει την εξέλιξη της κοινωνίας μας. Ευκυμονεί τον κίνδυνο εξευτελισμών και περιθωριοποίησης.

Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα που θα στηρίζεται σε δημοκρατία και κοινωνική δικαιοσύνη είναι ακόμη ξηπούμενο. Οι συμφωνίες του Μάαστριχτ δεν αποσαφήνισαν τις επιδιώξεις των συμμετεχόντων. Αυτό όμως σημαίνει ότι για μας υπάρχει ακόμη καιρός να ξεκαθαρίσουμε το τι μας συμφέρει και τι δεν μας συμφέρει. Να προσδιορίσουμε ακόμη και σε λεπτομέρειες τις επιδιώξεις μας. Να έχουμε άποψη ώστε η ευρωπαϊκή εξέλιξη να γίνει και δική μας εξέλιξη. Εμείς δεν πρέπει να είμαστε ουραγοί αποφάσεων άλλων. Πρέπει να γίνουμε συμπρωταγωνιστές με μακροπρόθεσμη στρατηγική, να έχουμε παρουσία στις διαπραγματεύσεις και να αναπτύσσουμε συνεχείς προτοβουλίες.

Η πολιτική της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης πρέπει να συμβαδίζει με μια πολιτική διασύνδεσης με το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών. Η Ελλάδα πρέπει να επιδιώξει την ισότιμη συμμετοχή των χωρών της Ανατολικής και της Κεντρικής Ευρώπης στο Συμβούλιο της Ευρώπης και σε διάφορα κοινά ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως π.χ. για την έρευνα ή την προστασία του περιβάλλοντος.

Στα Βαλκάνια οφείλουμε να επιδιώξουμε μια πολιτική επιρροής. Να δημιουργήσουμε στηρίγματα που θα διευρύνουν τις δυνατότητες δράσης μας και θα αποτελούν διαπραγματευτικό πλεονέκτημα απέναντι στους κοινοτικούς εταίρους. Χρειάζεται γι' αυτό να έχουμε λόγο και συμμετοχή στις βαλκανικές πρωτοβουλίες της Κοινότητας.

Ο ρόλος της διπλωματίας

ΜΙΑ παρόμοια πολιτική απαιτεί γνώση των στοιχείων τα οποία καθορίζουν το γύρω μας περιβάλλον. Η πληροφόρησή μας είναι υποτυπώδης. Οι μελέτες και οι ειδικοί για την Τουρκία ή τα Βαλκάνια είναι ελάχιστοι. Τα πανεπιστήμια των ΗΠΑ είναι πιο ενήμερα για το τι συμβαίνει γύρω μας απ' ό,τι εμείς οι ίδιοι. Πολιτική δεν οικοδομείται με προσταλήψεις ή εικασίες.

Χρειάζεται ένας άλλος τρόπος λειτουργίας των διπλωματικών υπηρεσιών. Η εξωτερική πολιτική δεν μπορεί να εξαντλείται σε άσκηση παραδοσιακής διπλωματίας. Στο επίκεντρο της προσπάθειάς μας πρέπει να θέσουμε την υποβοήθηση της ανάπτυξής μας και την αξιοποίηση όλων των οικονομικών μας δυνατοτήτων για την πολιτική δέσμευση των άλλων κρατών σε συνεργασίες. Αυτό σημαίνει μεταξύ άλλων ότι χρειάζεται συντονισμός των υπηρεσιών στο χειρισμό θεμάτων οικονομικής εξωτερικής πολιτικής και κεντρικά όργανα προώθησης της οικονομικής δραστηριότητας σε ξένες χώρες. Οι διπλωματικές υπηρεσίες πρέπει να εξασφαλίζουν εξειδικευμένη πληροφόρηση για τις αγορές, τις δυνατότητες των επιχειρήσεών μας, τις ανάγκες των άλλων χωρών. Στις κεντρικές υπηρεσίες πρέπει να υπάρχουν μελέτες για την οικονομία και την κοινωνία των χωρών που μας ενδιαφέρουν και εμπειρογνώμονες με προτάσεις πολιτικής. Οι πρεσβείες πρέπει να μεταβληθούν από χώρους κοσμικών συναντήσεων, που είναι ως επί το πλείστον σήμερα, σε κέντρα ανάπτυξης πρωτοβουλιών και προαγωγής οικονομικών σχέσεων.

Ο τουρκικός επεκτατισμός και η μόνιμη αμφισβήτηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων δεν πρέπει να μας αποπροσανατολίζει ως προς τους κύριους άξονες της εθνικής στρατηγικής. Η τουρκική πίεση θα εντείνεται. Η Τουρκία θα αυξάνει τον πληθυσμό και την οικονομική της δύναμη. Θα ελέγξουμε την πίεση και θα την αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά εάν πετύχουμε να αλλάξουμε το πλαίσιο αναμέτρησης.

Η εθνική στρατηγική

ΣΗΜΕΡΑ έχουμε αποδεχτεί την ύπαρξη ελληνοτουρκικού προβλήματος, ελληνοτουρκικού ανταγωνισμού, το ζεύγμα Ελλάδος - Τουρκίας. Κάθε θέμα που σχετίζεται με την Τουρκία, είτε στην ΕΟΚ είτε στο ΝΑΤΟ, κρίνεται από τους εταίρους μας και σε συνάρτηση με τις ελληνικές αντιδράσεις. Πρέπει να αλλάξουμε την κυρίαρχη αυτή θεώρηση. Να τοποθετήσουμε τα προβλήματα σε ένα άλλο επίπεδο. Η θέση μας πρέπει να είναι ότι η τουρκική στάση δημιουργεί προβλήματα στην ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αποτελεί ανασχετικό παράγοντα της πορείας ενοποίησης. Η ειρήνη στην περιοχή και η εδαφική ακεραιότητα της Ελλάδας πρέπει να είναι στόχος όχι μόνο δικός μας, αλλα όλων των ευρωπαϊκών κρατών. Για τη λύση του Κυπριακού πρέπει να ισχύσουν οι ίδιες αρχές που ακολούθησαν τα ευρωπαϊκά κράτη για τη συγκρότηση της Κοινότητας. Με τις αρχές αυτές δεν συμβιβάζονται ούτε στρατεύματα κατοχής, ούτε περιορισμοί στις ελευθερίες των πολιτών.

Οπως η εξωτερική πολιτική μας έτσι και η πολιτική άμυνας χρειάζεται επανεξέταση. Οι μέχρι τώρα αποφάσεις προσδιορίζονταν σε μεγάλο βαθμό από πρωτοβουλίες άλλων, τους νατοϊκούς προγραμματισμούς και τους τουρκικούς εξοπλισμούς. Σημαντικός παράγοντας υπήρξε ακόμη η αντίληψη ότι η εξοπλιστική προσπάθεια δεν μπορεί να έχει όρια αν θέλουμε να έχουμε αποτελεσματική άμυνα. Ολες οι αγορές εμφανίζονται ως αναγκαίες. Ολες όμως δεν μπορεί να είναι αναγκαίες όταν οι στρατιωτικές δαπάνες είναι ήδη από τις υψηλότερες της Ευρώπης. Ο ανταγωνισμός με την Τουρκία σε ποσοτικούς όρους είναι αδιέξοδος δρόμος. Η αμυντική πολιτική πρέπει να επιδιώκει την ποιοτική υπεροχή με τη βοήθεια του σχεδιασμού, της καλύτερης εκπαίδευσης, της αποτελεσματικότερης οργάνωσης.

Η αδυναμία μας και οι αποτυχίες της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής δεν είναι τυχαίες. Αντικατοπτρίζουν την οικονομική και κοινωνική κρίση της χώρας. Οι κινδυνοι για τη χώρα εντείνονται. Για να τους αντιμετωπίσουμε πρέπει να ενδυναμώσουμε την εσωτερική και διεθνή θέση της χώρας μας. Να προσδιορίσουμε τους εθνικούς μας στόχους. Να διαμορφώσουμε την εθνική μας στρατηγική. Να προβούμε σε επιλογές. Διαφορετικά η εξωτερική πολιτική θα επιζητά και θα περιορίζεται στη χειραψία του πρωθυπουργου με τον πρόεδρο των ΗΠΑ και τις συνεχείς επισκέψεις στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες προς απόδειξη της αποτελεσματικότητάς της. Πίσω από την αυλαία των θριαμβολογιών η χώρα όμως θα προχωρεί σταθερά προς την περιθωριοποίηση.

ΔΕΙΤΕ ΤΙ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΕΛΑΦΡΥΤΕΡΟ ΚΑΙ ΑΠΟ ΕΛΑΦΡΥ

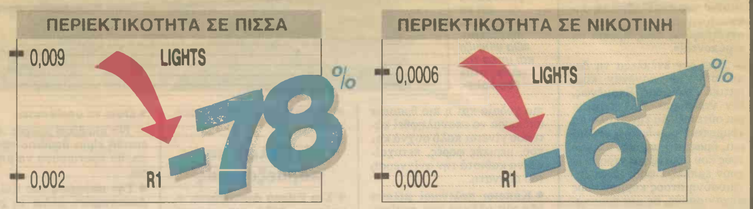

Οι αριθμοί μιλάνε μόνοι τους. Η προηγμένη τεχνολογία R1 πέτυχε να κάνει το κάπνισμα, όχι μόνο ελαφρύτερο κατά 78% σε πίσσα και 67% σε νικοτίνη, αλλά και απολαυστικότερο.
Τα αποτελέσματα των ερευνών αποδεικνύουν ότι όλα τα ελαφρά ταιγάρα (Lights) που κυκλοφορούν στην Ελλάδα, περιέχουν κατά μέσο όρο 0,009 γρ. πίσσας και 0,0006 γρ. νικοτίνης, ενώ τα R1 Ultra Lights περιέχουν μόλις 0,002 γρ. πίσσας και 0,0002 γρ. νικοτίνης. Η διαφορά αυτή πίσσας και νικοτίνης χαρακτηρίζει το R1, το εξαιρετικά ελαφρύ ταιγάρο με τη μεστή γεύση.
Σήμερα, που οι άνθρωποι ενδιαφέρονται πραγματικά για μια ανάλαφρη ζωή χωρίς επιβαρύνσεις, οι συνειδητοί καπνιστές επιλέγουν το ελαφρύτερο από τα ελαφρά ταιγάρα. Το R1 Ultra Lights.

R1 ULTRA LIGHTS
ΤΟΣΗ ΓΕΥΣΗ - ΣΕ ΤΟΣΟ ΧΑΜΗΛΕΣ ΤΙΜΕΣ

Το Υπουργείο Υγείας προειδοποιεί:
ΤΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ ΒΛΑΠΤΕΙ ΣΟΒΑΡΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ